

Vzkazy domovu.

Přinášíme vám opět korespondenci z exilu. Přečteme text dopisu, který posílá exulant Václav svému příteli Bedřichovi. Dopis je označen značkou: Dva dny v listopadu.

Milý příteli, řekl jsem ti, že se ti pod dohodnutou značkou v rozhlase ozvu, budou-li se dít mimořádné věci a budu ti moci sdělit něco nového. Myslím, že právě dnes přišla chvíle, kdy staré poznatky nahrazujeme novými. Poslyš. V neděli, před čtrnácti dny v půl čtvrté ráno se v Maďarsku hnula velká armáda. Sovětské tanky začaly postupovat do středu Budapešti a rychle obsadily vládní čtvrt. Byla vyhlášena nová, Kádárova vláda. Vojenky, jak se zdálo, byla maďarská revoluce rychle likvidována. Jak ti tehdy bylo? Asi se ti stejně jako mně zdálo, že překrásné dílo revoluce podleho náhlému ozbrojenému útoku. Oba dva jsme se mylili.

Obě představy, že revoluce nejdříve vojenky zvítězila a potom byla vojenky poražena, byly nesprávné. To mimořádné, co se stalo, je, že vojenská intervence neměla žádný úspěch. Lépe řečeno, neměla vůbec žádný výsledek. Sovětská vojska dosáhla jen strategické okupace země. Tanky zaujaly postavení na důležitých křižovatkách, vojenské hlídky byly systematicky rozestavěny, ale vedle ozbrojené moci, revoluce pokračuje. Před očima sovětských vojáků, studentů a dělníků vylepili na zdích plakáty, na nichž se žádá odchod cizích vojsk a znovunastolení vlády Imre Nage. Dělníci se nevrátili do továren, revoluční výbor intelektuálů a umělců adresoval Kádárově vládě i po sovětském obsazení Budapešti nové požadavky. Mluvčí odborů v budapeštském rozhlase žádal Maďarsko svobodné a nezávislé. Všechno obyvatelstvo vstoupilo do generální stávky. Skoro všechny provoz v zemi utichl. Ani jedna výzva nové vlády nenašla mezi obyvatelstvem ozvěny.

V okamžiku, kdy se sovětské komunisty krizi v Maďarsku rozhodli řešit vojenky, už se vojenky řešit nedal. To je ten závratně nový poznatek. Vojenky je takový případ jako Maďarsko neřešitelný. Revoluce se vojenskou intervencí nezastavila. Znakem revoluce přestalo být množství pušek v rukou revolucionářů, nebo ovládnutí taktiky ilegálního boje. Po hrdinství bojovníků následovalo snad méně okázalé, ale mnohem krásnější hrdinství. Revoluce postoj. Lid odmítl uznat legalitu cizího vojenského zákroku, odmítl autoritu nové vlády, přestal se přetvařovat. Prokázal hrdinství přirozenosti. Maďaři zůstali takoví, jací chtěli být. Kádárova vláda začala vyhlašovat ústupky, některé cíle revoluce si přímo přivlastnila. Slíbila jednání o evakuaci sovětských vojsk, dělníkům zaručila právo na spolurozhodování při řízení v závodech. Zaručila těžbu a prodej uranu ve vlastní, maďarské režii a slíbila čisté a poctivé volby.

Tak si nepočíná vítěz, tak si počíná někdo, kdo cítí nevyhnutelnost kompromisu. Pravda je, že Sověty nastolená Kádárová vláda se stala zajatcem lidu své země. Stala se vládou bez autority. Chtěla konsolidovat stát podle starých method, ale nenašla potřebný aparát.

Chtěla nastolit nový režim podle starých method ,ale nenašla potřebný systém. Kolem vlády se rozprostřelo vzduchoprázdno. V čem spočívá autorita vlády ? Ve vzájemném poměru vlády a lidu. Může to být třeba jen vzájemný poměr nenávisťi. Poměr zastrašování a strachu,teroru a bázně ,příkazů a nedobrovolné disciplíny. I to vládu a obyvatelstvo na sebe vzájemně poutá. V Maďarsku po vyhlášení Kádárova režimu přestal poměr mezi vládou a lidem vůbec existovat. Když ministr Kádárovy vlády osobně telefonoval do jednoho z budapeštských závodů a žádal, aby byl obnoven provoz ,dostal od předsedy dělnického výboru odpověď:Táhní k čertu a s tebou celá ta banda katů.Obnovila se pouze funkce takových zařízení ,které jsou nevyhnutelná pro holý život. Na příklad zásobování obyvatelstva potravinami. Ale přestalo fungovat všechno ,na čem by se mohlo zakládat řízení a organisace společenského života podle příkazů režimu nepřátelského lidu.

Síla revoluce je v morálce. V budapeštské průmyslové čtvrti Czepelu dělníci nakonec vojensky kapitulovali před sovětskými tanky a odevzdali zbraně ,nic tím však neskončilo. Dělníci setrvali v generální stávce a na velké závodní schůzi v Czepelských ocelárnách žádali odchod sovětských oddílů a návrat Imre Nage. Je to jak já nazývám, revoluce postoje a je to velké hrdinství a čistý boj i když nemá tak dramatickou akustiku ,jako pouliční přestřelky. Každý nový pokus o konsolidaci státu v Maďarsku by byl postaven před alternativu všeobecného chaosu ,kdyby nechtěl počítat s lidovou vůlí. V Maďarsku napříště už každá vláda vůlí lidu bude obezřetně kalkulovat.

Myslím, že i ty dnes můžeš už přímo před očima utlačovateli něco dělat. Alespoň toto:Být sám sebou.Přestat se přetvařovat .Chovat se tak, jak pokládáš za přirozené.Trestat nepopulární a protilidový režim trestem nevšímavosti i ty můžeš aspon postojem začít nahlodávat pouto teroru a bázně na kterém ještě spočívá autorita komunistické vlády. I ty v této své revoluci budeš neporazitelný a nezranitelný. Být sám sebou, jaké je to provinění ?Jaký je na to trest ? Že se lidé začnou řídit přirozenými impulsy a že jejich postoj bude přetvařování bez přetvařování vydávat svědectví o jejich vůli ,toho se komunisté nejvíce bojí.